

מחייב על שתי ביאות שנעשו אפילו בהעלם אחד, שלא נודע לו מביאה לביאה דבר האיסור —

הרי אם חזרו ובעלו חייבים חטאת גם על הביאה השניה.

ואלא הא דתנא רבי חייא: הרי כאן ט"ז חטאות —

הא תלתין ותרתיך שלשים ושתיים חטאות הויין!

ומשנינן: וליטעמיה, לרבי אליעזר, דמחייב חטאת נפרדת על כל כח וכח אפילו בביאה אחת, אם כן, חטאות טובא הרבה מאד הויין, ולא שש עשרה.

אלא בהכרח תתריך, דחטאות על מעשיהם בכח ראשון בלבד קחשיב התנא.

הכי נמי תתריך את שאלתך, שחטאות דביאה ראשונה בלבד קחשיב.

אמר ליה רבא לרב נחמן:

ב-דל ומקשינן: והא תמר כלת יהודה — בביאה ראשונה מיהודה איעברא!

אמר ליה רב נחמן: תמר — קודם הביאה של יהודה, באצבע מיעכה את בתוליה, והיה פתחה פתוח, ונחשב לגבי זה כאילו ביאתה היתה ביאה שניה, שמתעברת בה!

דאמר רבי יצחק: כל מועכות של בית רבי, הממעכות ומשירות את בתוליהן באצבע — "תמר" שמן.

ולמה נקרא שמן "תמר"? — על שם תמר, שמעכה בתוליה באצבעה.

ומקשינן: איך אמר רבא שתמר מביאה ראשונה של יהודה התעברה?

והא הרי הווי ער ואונן, שהיתה נשואה להם לפני שבא עליה יהודה!?

ומשנינן: ער ואונן — שמשו שלא כדרך, שבאו עליה שלא במקום תשמיש.

מיתיבי: כל עשרים וארבעה חדש שאשה מינקת את בנה, ויש סכנה לעובר אם תתעבר אמו, שיעכר חלב אמו ולא יהיה לו מה לינק — מותר לו לבעלה לבוא עליה באופן שהוא דש מבפנים, וזורה את הזרע מבחוץ, כדי שלא תתעבר, דברי רבי אליעזר.

אמרו לו חכמים: הללו מעשים שכאלו, אינו אלא כמעשה ער ואונן!

ומוכח שער ואונן באו עליה כדרך תשמיש, אלא שלבסוף השחיתו את זרעם על הארץ, וכיצד אמר רבא שיהודה בא על תמר ביאה ראשונה, ותמה לרב נחמן כיצד התעברה בה לפי רב נחמן!?

ומשנינן: מה שאמרו חכמים שהעושה כן הוא נוהג כמעשה ער ואונן, אין הכוונה שעושה בדיוק כמעשיהם ממש.

אלא כמעשה ער ואונן, ולא כמעשה ער ואונן!

כמעשה ער ואונן —

דכתיב [בראשית לח]: "והיה אם בא אל אשת אחיו, ושחת ארצה".

ולא כמעשה ער ואונן —

דאילו התם הם באו עליה שלא כדרכה, ובכך היה השחתת הזרע שלהם, ולזה קרא הכתוב "ושחת ארצה".

ואילו הכא במינקת, לפי רבי אליעזר, בא עליה כדרכה, אלא שמשחית זרעו ארצה.

והוינן בה: בשלמא אונן, יודעים אנו שנהג כן, דכתיב ביה "ושחת ארצה".

אלא ער — מנלן שגם הוא נהג כך?

אמר רב נחמן בר יצחק, דכתיב [בראשית לח]: "וימת גם אותו".

מלמד הכתוב, שאף הוא באותו גורם למיתה, מת.

בשלמא אונן, עשה כך, משום שחשב כי "לא לו יהיה הזרע", אלא הוא יהיה על שם אחיו ער, שהרי אונן ייבם אותה אחר מיתת ער אחיו.

אלא ער — מאי טעמא עבד הכי?

כדי שלא תתעבר, ויכחיש יפיה.

תנו רבנן: [ויקרא טו] כתיב בפרשת הטומאה של איש השוכב עם אשה, שנטמאים בכך האיש והאשה:

"ואשה אשר ישכב אותה איש שכבת זרע, ורחצו במים".

המילה "אותה" היא מיעוט, ובא לומר — פרט לכלה, הנבעלת בכיאה ראשונה, שאינה נטמאת מהביאה, דברי רבי יהודה. וכפי שתבאר הגמרא להלן.

והכמים אומרים: "אותה, שכבת זרע" — פרט לבא עליה שלא כדרכה, שלא במקום תשמיש.

אמר ליה, תמה ושאל, הוין, בריה בנו דרב נחמן, לרב נחמן:

לימא האם נאמר שקא סבר רבי יהודה: התורה חסה על תכשיטי כלה, על הכחל והשרק שהיא נותנת על פניה, שלא ירדו ממנה בשעת הטבילה במים!?

אמר ליה רב נחמן לבנו: טעמו של רבי יהודה הוא, לפי שאין אשה מתעברת מביאה ראשונה, לפי שאין המקום פתוח בשעה שבא עליה בפעם הראשונה.

ולכן, אינה מטמאה ביאה זו את הכלה, על אף שהוציא הבעל זרע, ועל אף שהיה זה במקום תשמיש, וזה מקום הראוי להזרוע שם בכיאה שניה, כשהפתח יהיה פתוח.

כי מיעטה התורה, שאין היא נטמאת היות וזאת ביאה ראשונה, שאינה ראויה להתעבר בה, כי היות ואין הפתח פתוח אז, אין היא ביאה הראויה להזרעה.

וגם שכבת הזרע של הבעל שנוגעת בה אינה מטמאת אותה, היות וזה "מגע בית הסתרים", שאין האדם נטמא "טומאת מגע", על ידי נגיעה בטומאה, אלא אם נוגע בטומאה בידי או בצדו החיצון של הגוף, ולא כשהיה המגע ב"בית הסתרים", בחלק הפנימי של הגוף, המוסתר מעין רואים.

ומבאר הגמרא: במאי קמיפלגי רבנן ורבי יהודה?

רבנן סברי, שכך הוא מיעוט הפסוק:

שכבת זרע — פרט להעראה, תחילת ביאה, שאין היא ראויה להזרעה.

אותה — פרט לביאה שלא כדרכה, שלא במקום תשמיש.

ורבי יהודה סבר: שלא כדרכה והעראה, שניהם מ"שכבת זרע" נפקא.

אותה — פרט לבלה.

כי אתא רבין מארץ ישראל לבבל, אמר בשם רבי יוחנן: כל אשה ששהתה אחר שמת בעלה או גירשה בעלה עשר שנים, ונשאת — שוב אינה יולדת.

אמר רב נחמן: לא שנו אלא שאין דעתה להנשא, אבל דעתה להנשא — מתעברת.

אמר ליה רבא לאשתו, שהיתה בת רב חסדא, ולקחה אחרי ששהתה עשר שנים לאחר מיתת בעלה הראשון, רמי בר חמא, והתעברה מרבא: קא מרנני רבנן אבתריך, כיצד ילדת אחרי עשר שנות המתנה אחרי מות בעלך הראשון!?

אמרה ליה: אנא, לפני שחלפו עשר שנים, דעתאי עלך, הואי. ולכן התעברתי גם אחר עשר שנים.

מעשה בההיא אשה דאתיא לקמיה דרב יוסף.

אמרה לוי: רבי, אנא, שהיתי אחר בעלי עשר שנים, וילדתי!

אמר לה רב יוסף: בתי, אל תוציאי לעז על דברי חכמים!

אמרה ליה, הודתה לוי: לנכרי נבעלתי במשך הזמן הזה!

אמר שמואל: וכולן, כל הנבעלות צריכות להמתין מלהנשא אחר בעלתן, שלשה חדשים, כדי להבחין בין הזרע של הבעל הראשון לזרע של הבעל השני, וכללו חכמים בגזירתם את כל הנשים הישראליות, ואפילו קטנות שאינן מולידות.

חויין מגיורת ומשוחררת קטנה, שלא גרו עליה חכמים שתצטרך להמתין.

אבל קטנה בת ישראל — צריכה להמתין ג' חדשים.

ובמאי גזרו על קטנות ישראליות?

אי גזרו על קטנות היוצאת מבעליהן במיאון,

והאמר שמואל דלא בעיא ממאנת להמתין. לפי שלא גזרו עליה.

ואי על קטנות שנישאו על ידי אביהן מן התורה, היוצאות בגט —

האמרה כבר שמואל הדא זימנא!

דאמר שמואל: מיאנה בו — אינה צריכה להמתין שלשה חדשים.

אבל אם נתן לה גט — צריכה להמתין שלשה חדשים!

אלא אמר זאת שמואל, שצריכות קטנות להמתין בישראליות ולא בגיורת, על קטנות הנבעלות בזנות.

וגזרו רבנן להמתין בזנות של קטנה משום לה-א זנות של גדולה. אבל בזנות של גיורת קטנה לא גזרו, משום שגיורת קטנה לא שכיחא.

ופרכינן: ומי גזרינן בקטנה משום גדולה?